

pride do zaželenega konca itd. To so razlogi, da sem pisal v Bohoričici; ako bode treba, povem jih še več, vendar le-ti so poglavitni.

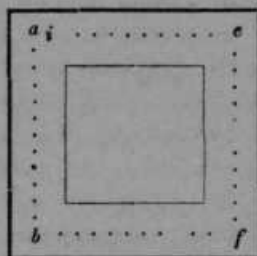
Tako je z besedo in v djanji na Štajarskem poderl Dajncico, pa tudi Metelčico, A. J. Murko, na Koroškem djanski U. Jarnik, in ondi pričeto abecedno vojsko sklenil in dokončal je, djal bi, z obeh omenjenih del tolikanj iskreno priporočbo — Lubomir t. j. Slomšek. Pa — komaj potihne abecedna vojska na Štajarskem in Koroškem, kar se vname le še huje na Krajskem!

Drobtinice iz dnevnika slovenskega učitelja.

Spisuje Josip Levičnik.

Moto: „Nulla dies sine linea!“
Stari rimljanški pregovor.

Ako moramo o presajanju prenašati mlada drevesica iz enega kraja v drugega, moramo posebno paziti, da se med potoma kaj ne poškodujejo. Zlasti solncu naj ne bodo preveč razpostavljena. Pri prav mladih smrečicah in mecesnih je še dobro, ako se zemlja, katera se koreninic derži, malo zamóči. Tudi za večja drevesica je dobro, če se med prenašanjem večkrat z vodo polijó. — Vsajaje mlada drevesica na nova mesta paziti moramo na to, da jih tako široko vsaksebi razverstimo, da kedar odrastejo, njihovo vejevje tla zagérne, ali z drugimi besedami, da veje posamesnih dreves ne segajo ena prek druge. Tedaj ne prereditko, pa tudi ne pregosto, naj se gojzd sadi. Se vé, da je tu treba gledati na velikost drevesic; čim večja so, tim redkejšje jih moramo stavljati. Prostor naj se jim pa tudi po mogočnosti pravilno odmeri. Narisala se je bila v zgled nekak naslednja podoba na tablo:

do f , in poslednjič, da dobimo pravi štiriogelnik, še od c do f . Zatim se pričnejo saditi drevesca po vervici od a do i itd. — Tako sajenje nam kaže in dá lepo simetrično podobo, in poleg tega se lahko tudi hitro izštevíli, koliko ravno mladih drevesic potrebujemo. Vzemimo: 1 oral z 1600 □° × 36 dá 57·600 □'; tedaj bi bilo treba za 1 oral 3600 po 4' narazen nasajenih drevesic. Tega razmerja se navadno tudi gozdorejci poslužujejo. Zamorajo se pa mlada drevesica tudi

ter se nam tako-le razjasnila: Vervico, ktera naj bo že punktirana ali z jagodicami, ali pa s pikami po potrebi daljave (kakor hočemo namreč drevesica narazen postavljati), potegnimo po širjavi od a do c ; potem od a do b ; potem od b

le v versto, v triogelnik i. t. d. nasaditi, kakor je namreč svet v to vstvarjen ali pripraven.

Dalje se je govorilo o načinu presajenja. Za 2, 3 ali 4 letne rastline se je najbolj priporočal ta-le način: Najpred naj se, ako je zemlja z rušo zaraščena, z oestro lopato odlupi. Potem naj se jamice, ako ni zemlja preveč pusta, napravljajo z nekim nalašč za to vravnanim orodjem, ki se nam je tudi „in natura“ pokazal. *) Iz jamic izkopana ali vzdignjena zemlja naj se preloči; dobra posebej, slabejša posebej; — kamenje pa je najbolje, če se odstrani. Potem naj se sadi, in sicer se z desno roko drevesice v jamico postavi, se koreninice razprostijo, potem naj se dobra perst okoli koreninc nasiplje **), med katerem opraviлом naj se drevce malo potrese, da se perst okoli koreninic zgosti in vleže. Prot verhu jamic naj pride potem še -le slabejša perst. Ko so jamice okol drevesic popolnoma zasute, naj se zemlja še enmalo na rahlo potlači. Naj bolje je, ako delata pri presajanju dva delavca; eden napravlja jamice, drugi pa sadi mlade rastline. Paziti je dobro pri presajanju drevesic tudi na to, da koreninice pridejo kolikor je moč v zemljo ravno tako globoko, kakor so bile pred presajanjem. Ako pa presajamo večja drevesa, napravljamo drevorede itd., je jame za to treba skopati že v jesen poprej, da se zemlja po raznih vremenskih spremembah dobro zrahlja. — V misel se je vzel tudi še neki drugi način presajanja dreves, namreč na kupiček (Hügelpflanzung). Priporočal se je ta način le bolj za mlade sadike; — po naših pičlih mislih bi bil morebiti dober za močvirnati svet. Morajo se pa taki kupčki obdati z rušnjo ali kamenjom, da deževje dobre persti od stebelcev ne odplakne. Dostavimo naj tu še to, da se nam je za izkopovanje mladih gozdnih rastlik kazalo neko orodje, s katerim se one kar iz zemlje nekako izvrtajo ter s perstjo okol koreninic vred iz tal odzdignejo. Temu svedru nasprot se nam je kazal zopet drugi, ki na ravnokar v misel vzeti način iz zemlje izvrtanim koreninicom zopet nove jamice dela. Se vé, da za tako delo morajo biti delavci dobro izurjeni, ker bi sicer lahko veliko več škode, kot koristi napravili.

Dalje se je govorilo še enkrat o zaplodovanju dreves po mladikah. Vërba in jagnjeda — kakor smo že v zadnjem sestavku sli-

*) Nam se je posebno praktično zdelo še neko drugo za presajenje drevesic vravnano orodje, katerega je g. docent imenoval „Birmanischer Pflanzenbohrer“, in je nekako zavito (spiralförmig) napravljen. Je pa to orodje posebno zato praktično in koristno, ker persti ob stenah jamic ne zgnjete, ampak jo še nekako zrahlja. Pis.

**) Priporočalo se je pri takem presajanju privzeti še od drugje nekoliko žlahtne persti, ktera naj se v kakí cajni s seboj nosi in po okoliščinah in potrebi prisiplje.

šali, se na ta način kaj lahko hitro odredijo. Šibice naj se odrežejo od odrasčenih dreves, naj se na večih mestih nekoliko narežejo, ter vsadijo v zemljo tako, da $\frac{2}{3}$ mladike v tla pride. Najbolj navadno se na ta način odreja jagnjeda in vérbe ob mejah travnikov in ob vodah, ter hkrati dajejo obrežjem dobro varstvo zoper povódnja. Tudi na pašnikih se to drevje dobro sponaša, samo zemlja more biti dobra, t. j., vlažna in rodovitna. Drevoredi iz jagnjed se na ravno imenovani način tudi kaj lahko zasadijo; treba je le vzeti večje mladike, ki se pritvezati morajo h kolcem. Vsájajo naj se take mladike na drobnejšem ali tankem koncu v zemljo.

Listnato drevje se tudi lahko zmnoži po grebenčenju (Ableger). Ako namreč pripognemo šibko, gosto obraščeno mlado drevo k tlam v to pripravljeni prekópič ter zasujemo ga s perstjo, začnè gnati iz njega novo mladíče v obilni meri. Novo nasajeni gozd pa potrebuje vseskozi gojenja; zlasti mlada hovjevina. Le-ta raste namreč mnogokrat kaj čeversto in gosto, in si le grede drevea eden drugemu napotje delajo. Tako mladíče je tedaj treba prebirati (durchforsten), t. j. odstraniti moramo toliko drevesih, da druge brez škode dobro rasti morejo. Tudi odraslim gozdom prebiranje kaj dobro tekne; se vé, da se to mora zgoditi o pravem času in v pravi meri. V misel se je vzelo tudi, da je dobro, ako se pri hovjevini večje stranske veje tako pritvezajo k glavnemu deblu, da preveč na široko ne rastejo. Nemci imajo za tako naredbo izraz (aufästen). Sosebno dobro je tako gleštanje za les, ki ga mislimo čez kaj let rabiti za stavbe, domače orodje in pohištvo. Na širjavo rasteče vejevje, zlasti kar ga je bolj pri tleh, se namreč rado vsuši in odpade, vejni štemelj pa, kar ga sega v notranje drevo, ostane, bi rekli, mrtvi ud v živem telesu, in taka drevesa nam dajo takoiimenovani vejnati les, vejnate dilje. Umni gozdnarji tako mrtvo vejevje, in tudi še rasteče, kar ga je bolj pri tleh, z oestro sekiro odstranijo, ter s tem skerbijo za dober in terden les. V malih gozdih se to kaj lahko dela; pa tudi v obširnih lesovjih ima ta metoda že mnogo prijateljev.

Na vprašanje, kakšna zemlja zlasti dobro služi hovjevini, se je odgovorilo: Smreka in mecesen se posebno dobro sponeseta na višavah, in dajeta veliko korist: zraven pa še ne zahtevata ravno od več dobre zemlje. Zaplodita se lahko po naravski, in tudi po umetni poti. Golo posekana mesta taci gozdev se včasih tudi požigajo, ter se pepel na okrog raztrese. Potem se taki prostori skopljejo in kake dve leti posejejo z režjó ali ovsom. Ta žita se vendar ne smejo žeti pri polti. Naposled se tako zemljišče zopet v ledino pusti, in kmali požene novi gojzd. Zapomniti je pa vendar, da kjer so skalnata tla, ondi požiganje ne tekne dobro. Čér (Zirbelkiefer)

je veliko bolj imenitno in dragoceno drevo mimo smreke in mecesna; ali žalibog! tega drevja je čedalje manj, in je mnogokrat g. docent to milovaje omenjal. Na apnenih gorah to drevo ne raste, ampak zahteva dobra (vroča) tla. — Planinska olša in planinski bor, akoravno pritlikovca, naj se nikar ne vkončujeta, ker sta dobro varstvo zoper plazove. Prebirati se pa sme tudi to drevesno pleme, da se more ložeje zaploditi novi zaród.

(Dalje sledi.)

Občni zbor učiteljskega društva za Kranjsko.

(Dalje.)

Blagajnik g. M. Močnik poroča o dnarstvenem stanju učit. društva. Iz računov se vidi, da društvo verlo napreduje tudi v tem oziru, in da bi se društvene namere še bolj pospeševale, ko bi ne imelo dolžnikov. Po §. 13. društvenih pravil izvolijo se potem trije pregledovalci društvenih računov in knjižnice.

Na versto pride prva točka: posvetovanje o učnih načertih za ljudsko šolo. Poročuje g. J. Lapajne, nasvetuje osnovo učnih črtežev (kakor jo je prinesel „Tov.“ 15. sept.), ter prav čversto govori: V poslednjih treh letih smo dobili veliko šolskih postav in ukazov, ki so veljavni tudi za kranjske ljudske učitelje in šole. V teh je obilo obilo določeb, ktere človek komaj pomniti more. Vendar pa nam primanjkuje še zelo važne šolske naredbe, namreč zglednih učnih črtežev, po katerih naj bi se ravnale slovenske ljudske šole na Kranjskem.

Take učne načerte bi imelo sestaviti deželno šolsko svetovalstvo, od koder smo jih kranjski učitelji že lani pričakovali. A sl. kranjsko deželno šolsko svetovalstvo je v svoji okrožnici od 8. oktobra lanskega leta pod številko 8 naznanilo, da bode take učne načerte po boljšem pozvedovanji in posvetovanji pozneje priobčilo.

Naš sl. deželni šolski svet pričakuje torej, kakor je razvidno iz omenjene okrožnice, da bodo učitelji o tej zadevi svoje mnenje razodeli. Dolžnost nas učiteljev pa je gotovo tudi, da se o predmetu, kteri je za napredek šolstva silno važen, resno posvetujemo in združimo v veljavnih sklepih, na ktere se bode deželni šolski svet nedvomljivo oziral.

V kterih predmetih se mora podučevati v splošni ljudski šoli, to določuje državna šolska postava od 14. maja l. 1869. Kteri so učni smotri posamesnih nauk, t. j. koliko tvarine naj se pri tem ali unem predmetu obdeluje, to je zaznamovano v osmem oddelku učnega in šolskega reda od 20. avgusta 1870. l. in v omenjeni okrožnici lanskega leta od kranjskega deželnega šolskega sveta.

Obseg učnih črtežev pa je določilo, koliko učnih ur na teden se odmeri posamesnim naukom.

Sedanje ljudske šole se imenujejo po številu učiteljev, ki so pri šolah, enorazredne (1 učitelj), dvorazredne, (2 učitelja), trirazredne itd. Za vsako različno šolo treba je sestaviti posebni učni načert. V ta namen nam je vodilo ministerski ukaz od 12. julija l. 1869., ki ima v dodatku nekaj učnih črtežev.

Najpervo nam je osnovati učni črtež za nerazdeljeno ali celodnevno enorazredno ljudsko šolo.